

Ani 75 let od konce druhé světové války v Evropě vášně neutichají, naopak zesílily

Jaroslav Šajtar 11. května 2020 • 16:00

Letos sice svět neohrožuje hnědý mor, ale neviditelný covid-19, nicméně spory o interpretaci či, přesněji řečeno, dezinterpretaci historie nejkrvavějšího konfliktu, jaký lidstvo zažilo, nejenže nepřestávají, ba právě naopak, nabývají na síle.

V Den vítězství (8. května) se diváci TV NOVA v Televizních novinách mimo jiné dozvěděli, že Berlín dobyla „spojenecká a sovětská vojska a že Itálie 10. května vstoupila do druhé světové války“, ačkoli tehdy byla ještě neutrální a válku hroující se Francii a Británii vyhlásila teprve 10. června 1940. Nu což, napřesrok se možná dozvíme, že 6. armáda maršála Pauluse se ve stalingradském kotli vzdala generálu Pattonovi, doprovázenému členy České národní rady, jimž přikvačili na pomoc vlasovci z Řeporyj. A slovy nezapomenutelného nápisu ze srpna 1968, „celý den na to svítil měsíc veliký jako telecí hlava“.

Dejme slovo fundovaným – Němcům

Dohady o to, kdo se nejvíc zasloužil o světodějně vítězství ve druhé světové válce, patrně nikdy neustanou. Hned úvodem zdůrazněme, že se nikdy nepodaří úplně přesně a spolehlivě vyčíslit ztráty poražené třetí říše. Přesto si však určitou představu udělat můžeme. Tradičně pedantičtí Němci své ztráty relativně precizně evidovali zhruba do konce roku 1944, i když i v tomto období narážíme na někdy velmi podstatné rozdíly mezi hlášeními vrchního velitelství Wehrmachtu a zdravotnických institucí.

Souhrn a analýza ztrát spadaly v generálním štábu vrchního velitelství Wehrmachtu (OKW) na ústřední úřad (oddělení) evidence ztrát ozbrojených sil na lidech. Měsíční hlášení zpracovávaná tímto úřadem byla nejuplněnější a dostatečně přesná. Poslední souhrnná zpráva zpracovaná touto institucí pocházela ze 14. března 1945 a zahrnovala celkové ztráty německých ozbrojených sil ode dne vypuknutí druhé světové války, tedy 1. září 1939, do 31. ledna 1945. Podle nich činily 8 333 978 osob (2 001 399 mrtvých, 4 429 875 raněných a 1 902 704 nezvěstné a zajaté). Jenže bije do očí, že podle téhož zdroje činily ztráty k 31. prosinci 1944 9 063 728 osob. Za měsíc tudíž klesly o 729 750 osob! Dokonce i velmi slabý matematik pozná, že to z logického hlediska není možné, když v lednu probíhaly gigantické a nesmírně krvavé boje na východní frontě, doznívala německá ofenzíva v Ardenách a Alsasku...

Ve Spolkové republice Německo vycházel *Válečný deník vrchního velitelství Wehrmachtu*, v němž jsou ztráty od 1. září 1939 do 31. ledna 1945 rozděleny podle válčičtí. Seznámit se s nimi je víc než poučné. Podle tohoto přehledu ztratila pozemní vojska (celá operující a záložní armáda, včetně zbraní SS a svazků dobrovolníků) na východě (Polsko, Sovětský svaz; nezbývá než se modlit, aby se nevynořil nějaký „odborně zdatný“ starosta a netvrdil, že většina těchto ztrát připadla na polské

tažení na podzim 1939) 5 622 411 vojáků, v Norsku po invazi 84 247, na jihozápadě (Afrika, Itálie) 408 333, na jihovýchodě (Balkán) 89 109, na západě před invazí Spojenců 161 256 a po invazi 699 883, záložní armáda 53 978, na zranění zemřelo 295 659 vojáků, následkem úrazů, nemocí a sebevražd 160 237, neobjasněné případy představovaly 17 738 úmrtí, což dává dohromady 7 592 851 osob. Kriegsmarine ztratila do 31. prosince 1944 v Atlantiku a přilehlých mořích 147 619 osob, na východě 10 433, ve Středomoří 16 367 a 11 125 následkem úrazů, nemocí a sebevražd. To dělá úhrnem 185 544 osob. Luftwaffe přišla na západní frontě, včetně území třetí říše, o 132 914 osob, z toho po invazi o 77 956, na jihu (severní Afrika, Středomoří, Itálie, Balkán) o 119 563, na východě (Polsko, SSSR) o 218 960, v podnicích, leteckých školách, učilištích a ostatních zařízeních o 39 883, následkem úrazů, nemocí a sebevražd o 19 976, úhrnem tedy o 531 296.

Poslední čtyři měsíce: velká neznámá

V roce 1945 se dosavadní, poměrně přesný systém evidence ztrát německých ozbrojených sil zhroutil. Jestliže po kapitulaci obklíčené skupiny armád „B“ v Porúří v dubnu 1945 veškerý organizovaný významnější odpor Němců na západní frontě de facto ustal, na východní pokračoval s neztenčenou měrou. Poslední souhrnné hlášení o ztrátách německých bojujících pozemních vojsk od 1. září 1939 do 20. dubna 1945 pochází z 26. dubna 1945 a je pod ním podepsán náčelník zdravotnické služby při vrchním velitelství pozemních vojsk (OKH), generální štáb pozemních vojsk a generální ubytovatel. Neslo označení „Přísně tajné. Jen pro velení“ a vyčíslilo ztráty celkem na 8 314 950 vojáků, z toho 6 366 649 na východě, 83 762 příslušníků 20. horské armády v Norsku a severním Finsku, 1 264 282 na západě, 439 009 na jihozápadě a 117 054 na jihovýchodě. Na východní frontu připadlo 84,4 % padlých, 86,1 % raněných a 57,5 % nezvěstných. Celkový podíl východní fronty na trvalých ztrátách činil 66,5 % a na celkových 77,6 %. Pokud ctěné čtenáře zajímá jejich podrobnější rozpis, nebudeme je napínat a sdělíme jim, že pouze v období od 1. ledna do 20. dubna 1945 činil na východní frontě podle desetidenních hlášení šéfchirurga německé pozemní armády týkajících se armády a skupin armád, jak jsou zachována ve Spolkovém a Vojenském archívu, 98 512 padlých, 472 183 raněných a 251 909 nezvěstných. Velmi odůvodněně lze předpokládat, že i tyto nemalé cifry jsou značně neúplné. Snížený podíl východní fronty na trvalých ztrátách ve srovnání s celkovými lze snadno objasnit obrovským množstvím vojáků, kteří se masově vzdávali příslušníkům západních armád koncem války.

Ve válce proti Sovětskému svazu se ztráty německých pozemních vojsk v období od 22. června 1941 do 20. dubna 1945 vyšplhaly na 1 021 786 padlých (z toho 1373 v Norsku a severním Finsku), 4 052 481 raněných (z toho 60 419 v Norsku a severním Finsku) a 1 376 025 nezvěstných (z toho 6851 v Norsku a severním Finsku), což představuje celkem 6 450 392 (z toho 83 643 v Norsku a severním Finsku). Jestliže tedy zapřísáhlý antikomunista, ale zároveň vysoce erudovaný ministerský předseda Spojeného království Winston Churchill v roce 1944 prohlásil, že „Rudá armáda vypitvala německé vnitřnosti“, neznělo to jako pouhý kompliment mocnému a užitečnému spojenci, nýbrž jako konstatování zcela reálného a tehdy všem myslícím lidem jasného faktu.

Pokud se zaměříme na poslední dvě dekády konfliktu v Evropě, podíl sovětsko-německé fronty značně vzroste, neboť počet padlých a raněných Němců v těžkých bojích o Berlín, ve Východním Prusku a v pražské strategické útočné operaci výrazně převyšoval jejich krvavé ztráty (blutige Verluste, jak je označuje německá terminologie) v Itálii, západním Rakousku, severním a jižním Německu a v bojích proti Titovým partyzánům na Balkáně. Ruský publicista Boris Vadimovič Sokolov soudí ve svém díle SSSR a Rusko na jatkách. Ztráty na lidech ve válkách XX. století, vydaném v Moskvě roku 2013, že počet padlých a raněných německých vojáků na východní frontě dosáhl v posledních dvaceti dnech války 110 000 až 120 000 a jinde sotva 15 500; spíše nepřesáhly osm tisíc. Je dobré mít tato čísla na paměti. Vyznívají totiž velmi věrohodně.